

5 Natuurbrug Zanderij Crailo en recreatie

C.M. Goossen, T.A. de Boer & E. Gerritsen

5.1 Inleiding

De natuurbrug in Zanderij Crailo tussen Hilversum en Bussum is in de eerste plaats een ecologische verbinding. Daarnaast krijgt de natuurbrug ook een recreatieve functie. De natuurbrug verbindt het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide. Recreanten maken intensief gebruik van deze gebieden.

Dit hoofdstuk gaat over de vraag of de natuurbrug leidt tot een kwaliteitsverbetering van de deelgebieden Spanderswoud en Bussumer- en Westerheide voor *recreatie* op lokaal en regionaal niveau. De kwaliteit van het gebied verbetert als er:

- meer routes worden aangelegd voor wandelen, fietsen en paardrijden;
- de belevingswaarde van het gebied groter wordt.

Om te kunnen bepalen of de natuurbrug leidt tot kwaliteitsverbetering voor de recreatie moeten we eerst met een quick-scan drie analyses uitvoeren, namelijk:

- (1) een analyse van het huidige recreatieve gebruik rond de natuurbrug;
- (2) een analyse van de recreatieve belevingswaarde in de huidige situatie rond de natuurbrug;
- (3) een analyse van de effecten van de natuurbrug op gebruik en beleving van het gebied.

Hieronder gaan we uitgebreider in op de werkwijze van deze drie analyses.

1 Analyse van het huidige recreatieve gebruik rond de natuurbrug

Om globaal inzicht te krijgen in de huidige recreatiemogelijkheden in het gebied rond de natuurbrug is een inventarisatie gemaakt van de hoeveelheid wandel-, fiets- en ruiterspaden, de ligging van parkeerplaatsen en maneges, en de ligging van eventuele lange afstandswandel- en fietspaden, zowel ten westen als ten oosten van de spoorlijn Hilversum-Bussum. Voor deze inventarisatie zijn GIS-bestanden en kaarten gebruikt met informatie over ‘vrije tijd en recreatie’ van dit gebied. Naast deze inventarisatie vormde een bezoek aan de twee deelgebieden een belangrijk onderdeel van de analyse. Dit bezoek was bedoeld om inzicht te krijgen in het recreatieve aanbod in het gebied.

Om globaal inzicht te krijgen in het huidige recreatief gebruik van de twee deelgebieden, is een informatief gesprek gevoerd met de beheerder van het Goois Natuurreservaat. Een belangrijke vraag bij dit gesprek was welke delen of knooppunten van paden intensief worden gebruikt. Om inzicht te krijgen in de wensen van recreanten, is een bijeenkomst georganiseerd met plaatselijke recreatieorganisaties. Hiertoe behoren onder andere de VVV's, wandel-, fiets- en ruiterverenigingen, natuurorganisaties

en buurtverenigingen uit Bussum en Hilversum (zie bijlage 5). Deze bijeenkomst heeft antwoorden opgeleverd op vragen over welke gebieden recreanten gebruiken, hoe vaak ze in die gebieden komen, hoe ze die gebieden beleven, en welke knelpunten en wensen ze ervaren. Ook is gevraagd of de natuurbrug bij kan dragen als oplossing van mogelijke problemen of om kansen te benutten.

Wat willen niet-georganiseerde recreanten? Om antwoord te krijgen op deze vraag, is gebruikgemaakt van model REGEL (REcreatief GEbruik Leefomgeving; Goossen et al. 2000). Dit model geeft inzicht in de potentiële fietsdrukte van gebieden.

Hoe is het in de directe omgeving gesteld met de behoefte aan dagrecreatie? Op buurt- en postcodeniveau is de vraag naar fietsen en wandelen geschat met behulp van het *Vraagmodel Dagrecreatie* (De Vries & De Bruin 1996). Deze vraag is afhankelijk van het type recreant dat in de buurt woont.

2 Analyse van de recreatieve belevingswaarde rond de natuurbrug

Om inzicht te krijgen in de recreatieve kwaliteit van het gebied tussen Bussum en Hilversum is gebruikgemaakt van het bestand *Recreatieve kwaliteit van het landelijk gebied* (Goossen et al. 1997). In dit bestand staan zeven kwaliteitscriteria voor natuurgebieden, te weten: grondgebruik, mate van stilte, aanwezigheid van wandel- en fietsmogelijkheden, toegankelijkheid van natuurgebieden, aanwezigheid van oevers en reliëf en bereikbaarheid vanuit woonkernen. Het bestand is gebaseerd op wensen van de gemiddelde wandelaar of fietser. Om de recreatieve kwaliteit te berekenen is het landelijk gebied verdeeld in gridcellen van 500 bij 500 meter. Per gridcel wordt de kwaliteit berekend. Omdat een wandeling, fiets- of ruitertocht altijd door meer gridcellen gaat, wordt de kwaliteit van een gridcel niet alleen bepaald door de kwaliteitsscore van de gridcel, maar ook door die van de omliggende gridcellen.

3 Effecten van de natuurbrug op gebruik en beleving van het gebied

Om het effect van de natuurbrug op het gebruik en de beleving van het natuurgebied te bepalen, is onderzocht of de natuurbrug onderdeel zal gaan uitmaken van wandel- of fietstochten. Hierbij zijn we uitgegaan van het feit dat de meeste wandel- en fietstochten niet meer dan 1,5 uur duren (respectievelijk 6 en 24 km). Deze vraag hebben we voorgelegd aan bewoners van wijken in Hilversum en Bussum die grenzen aan het onderzoeksgebied. Voor deze mensen geldt hun eigen huis vaak als startpunt voor wandel- en fietstochten. Daarnaast is voor wandelaars de parkeerplaats vaak het startpunt voor tochten. Uit onderzoek is namelijk bekend (CBS, 1997) dat circa 50% van de wandelaars de auto neemt om in een wandelgebied te komen. Voor ruiters zijn de maneges meestal startpunt voor tochten.

Het effect van de natuurbrug op het gebruik en de beleving van het natuurgebied wordt met expert judgement geanalyseerd. Dat wil zeggen: met behulp van kaartmateriaal, gegevens die verkregen zijn uit bovengenoemde analyses en aanvullende informatie die het Goois Natuurreservaat en de verschillende recreatieorganisaties hebben verstrekt. Deze beoordeling op basis van expert judgement levert ook inzicht op in hoeverre de aanleg van paden op de natuurbrug (en dus meer variatie aan routhemogelijkheden voor tochten) substantieel bijdraagt aan het kwantitatieve aanbod van recreatie in het gebied.

Paragraaf 5.2 en 5.3 gaan in op het huidige recreatieve aanbod, kwaliteit en gebruik van het gebied. Paragraaf 5.4 gaat over de effecten van de natuurbrug op gebruik en beleving van het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide.

5.2 Aanbod en kwaliteit van recreatie in het natuurgebied

5.2.1 Aanbod van recreatiemogelijkheden

Het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide zijn landschappelijk gezien twee verschillende gebieden. Het Spanderswoud is een oud gemengd bosgebied. De Bussumer- en Westerheide is voornamelijk een heidegebied afgewisseld met enkele bosjes. Om de heide te beheren zijn runderen ingezet. Tussen het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide (Zanderij Crailo) is een natuurontwikkelingsgebied aangelegd met waterplassen, toegankelijk via een vlonderpad (zie foto 5.1), een natuurpad en een fietspad.

Foto 5.1 Wandelvoorzieningen in het natuurontwikkelingsgebied Zanderij Crailo.

De eerste recreatiemogelijkheid van het natuurgebied vormen de wandelpaden. Zowel het Spanderswoud als de Bussumer- en Westerheide hebben relatief veel wandelmogelijkheden. Speciaal voor wandelaars met een hond is aan de rand van de Bussumer- en Westerheide een gebied waar de honden los mogen lopen.

In beide gebieden zijn daarnaast een aantal fietspaden (zie foto 5.2). Het Spanderswoud heeft een grotere interne fietsontsluiting dan de Bussumer- en Westerheide. Fietzers kunnen via bruggen (Crailose Brug en de brug bij NS-station Bussum-Zuid) een fietstocht maken waarbij ze zowel het Spanderswoud als de Bussumer- en Wes-

terheide bezoeken. De brug bij Bussum ligt echter niet in het natuurgebied zelf, maar in een stedelijke omgeving.

Ten derde zijn zowel in het Spanderswoud als op de Bussumer- en Westerheide ruiterspaden en paden voor aangespannen wagens. Via de Crailose Brug kunnen de ruiters in beide gebieden komen. Ten oosten van de Bussumer- en Westerheide liggen drie maneges, van waaruit ruiters regelmatig gebruikmaken van de ruiterspaden.

Foto 5.2 Fietspad op de Bussumerheide op de grens van de randbebossing en het uitgestrekte heideterrein.

Het gebruik van de verschillende recreatiemogelijkheden in het natuurgebied wordt vergroot door de aanwezigheid van een aantal parkeerterreinen.

Het Spanderswoud en omgeving telt acht parkeerterreinen, namelijk:

- bij het restaurant op de hoek Bachlaan / Bussumergrintweg;
- tegenover het restaurant op de hoek Spanderslaan / Bussumergrintweg;
- bij het restaurant ten westen van de Crailose Brug, hoek Naarderweg / Witte Kruislaan;
- nabij kampeerterrein De Fransche Kamp;
- bij zwembad en dagrecreatieterrein Zandzee;
- P+R NS-station Bussum-Zuid;
- dagrecreatieterrein Fransche Kampheide aan de Franse Kampweg;
- bezoekerscentrum Schaep en Burgh van Vereniging Natuurmonumenten.

De Bussumer- en Westerheide tellen vijf parkeerterreinen, namelijk:

- ten oosten van de Crailose Brug aan de Nieuwe Crailoseweg;
- dagrecreatieterrein Westerheide / Westerveld aan de Hilversumse Weg;
- bij de Randweg;

- in sportvallei Crailo;
- bij het St.-Janskerkhof.

Ook de nabijheid van NS-stations draagt bij aan het recreatief gebruik van het natuurgebied. Er zijn in het gebied twee NS-stations van waaruit NS-wandeltochten zijn uitgezet. Dit zijn in het algemeen tochten die langer duren dan 1,5 uur. De NS-wandeltocht *Gooise Lusthoven* vanuit NS-station Bussum-Zuid is een rondwandeling van circa 12 km en gaat naar het landgoederengebied van 's-Graveland. De NS-wandelingen volgen vooral de LAW-route *Trekvogelpad*. De NS-wandeltocht *Goois Natuurreservaat* is een doorgaande route van 13-18 km vanuit NS-station Hilversum en gaat naar NS-station Hollandsche Rading.

5.2.2 Recreatieve kwaliteit

Naast het aanbod van recreatiemogelijkheden in het gebied is ook de kwaliteit van de recreatie van belang. Uit onderzoek blijkt dat er circa achttien indicatoren zijn die de kwaliteit van een gebied per recreatievorm bepalen (Goossen et al. 1997). De verschillende in deze studie onderzochte recreatievormen zijn wandelen, fietsen, vissen, zwemmen en varen. Indicatoren over de kwaliteit van gebieden voor paardrijden zijn niet onderzocht. Het belang dat recreanten toekennen aan de onderzochte indicatoren voor de recreatievormen wandelen en fietsen staat vermeld in tabel 5.1.

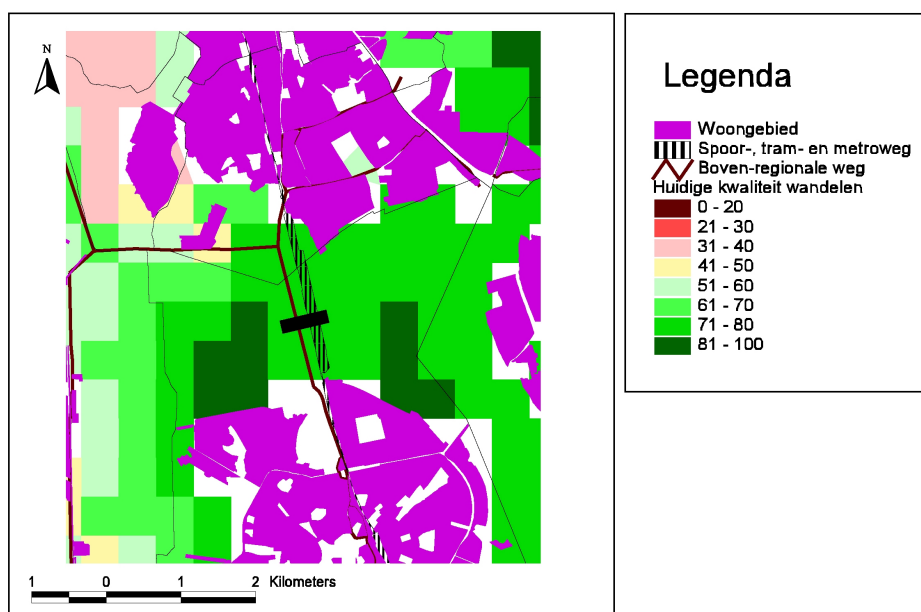
Tabel 5.1 Relatief belang dat recreanten toekennen aan kwaliteitsindicatoren per recreatievorm.

Wandelen		Fietsen	
Indicator	Belang (%)	Indicator	Belang (%)
Toegankelijkheid	19,8	Mate van stilte	15,4
Grondgebruik	16,2	Grondgebruik	10,1
Sociale veiligheid	12,1	Toegankelijkheid	8,9
Mate van stilte	9,3	Verkeersdruk	7,9
Druk	7,4	Onderhoud fietspad	7,2
Wandelmogelijkheden	5,2	Fietsmogelijkheden	6,3
Parkeerplaatsen	4,8	Fietsdruk	5,5
Bijzondere fauna en flora	4,8	Schilderachtige weg	4,3
Toegang honden	4,1	Rustpunten	4,3
Wandelroutes	3,4	Oevers	4,0
Rustpunten	3,2	Breedte fietspad	3,6
Reliëf	3,2	Bewegwijzering	3,4
Oevers	2,1	Verharding	3,3
Afstand	1,4	Bezienswaardigheden	3,0
Openbaar vervoer	1,1	Kruispunten	2,8
Bezienswaardigheden	0,9	Reliëf	2,7
Speelmogelijkheden	0,8	Afstand	2,6
Verharding	0,2	Veiligheid	2,4
		Fietsroutes	2,2

Alterra heeft op basis van dit onderzoek een bestand *Recreatieve kwaliteit van het landelijke gebied* opgebouwd waarin een aantal indicatoren uit bovenstaande tabel (5.1) is overgenomen. De keuze voor deze indicatoren is mede gebaseerd op de beschikbaarheid van landelijke digitale gegevens. De indicatoren die zijn opgenomen in het bestand zijn:

- toegankelijkheid (openstelling) natuurgebieden;
- grondgebruik, waaronder bos, heide maar ook bebouwing en industrie;
- mate van stilte;
- hoeveelheid fiets- en wandelmogelijkheden;
- hoeveelheid reliëf;
- hoeveelheid oevers;
- afstand tot woongebieden.

Deze indicatoren bepalen voor 50% de totale waardering van het landelijk gebied voor fietsen en voor 57% voor wandelen. Met behulp van deze indicatoren is in het bestand de kwaliteit van de recreatiemogelijkheden in het gebied rond de natuurbrug vastgesteld. Hieronder beschrijven we de gegevens over de recreatieve kwaliteit die op basis van dit bestand naar voren zijn gekomen.

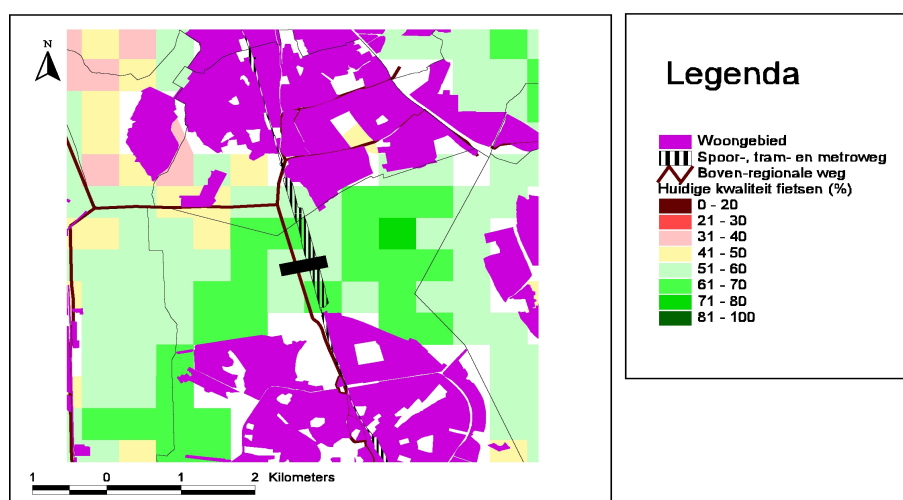

Figuur 5.1 Wandelkwaliteit van de natuurgebieden in en aan weerszijden van Zanderij Crailo, uitgedrukt in acht scoreklassen waarbij geldt dat hoe hoger de score, hoe beter de wandelkwaliteit.

Recreatieve kwaliteit studiegebied

Op basis van het bestand *Recreatieve kwaliteit van het landelijk gebied*, geven recreanten het gebied Spanderswoud en Bussumer- en Westerheide voor wandelen gemiddeld een score van 7,5 (zie figuur 5.1). Vooral de indicatoren vrije toegankelijkheid van de gebieden, de aanwezigheid van bos en heide en de ligging dicht bij de stad beoordelen de recreanten positief. Relatief minder scoren de mate van stilte en de beperkte hoeveelheid water. Recreanten vinden de kwaliteit van recreatie het best in het gebied langs de Bachlaan in Hilversum, dit gebied scoort een 8,7. Het laagst scoort het gebied rond de Franse Kampweg (N236) ten westen van de trimbaan (score 4,8). De wandelkwaliteit van de gridcellen waar de natuurbrug wordt voorgesteld, heeft in de huidige situatie een score tussen de 7 en 8.

Voor fietsen geven recreanten de kwaliteit van het gebied (Spanderswoud en Bussumer- en Westerheide) een 6,0 (zie figuur 5.2). Vooral de indicatoren vrije toegankelijkheid van de gebieden, de aanwezigheid van bos en heide en de ligging dicht bij de stad beoordelen de recreanten positief. De mate van stilte scoort sterk negatief. Relatief laag scoren verder de beperkte hoeveelheid water en de verstedelijking. De hoogste gemiddelde score (7,1) geven de recreanten het gebied langs de Nieuwe Crailose Weg, nabij het kruispunt met het wandelpad. Het laagst scoort ook hier het gebied rond de Franse Kampweg (N236) ten westen van de trimbaan (score 4,1). De fietskwaliteit van de gridcellen waar de natuurbrug wordt voorgesteld, heeft in de huidige situatie een score tussen de 5 en 6.

Figuur 5.2 Fietskwaliteit van de natuurgebieden in en aan weerszijden van Zanderij Crailo, uitgedrukt in acht scoreklassen waarbij geldt dat hoe hoger de score, hoe beter de fietskwaliteit.

Op basis van de berekeningen vinden recreanten zowel voor wandelen als fietsen de Bussumer- en Westerheide net iets aantrekkelijker dan het Spanderswoud. De nieuw aangelegde waterpartijen in Zanderij Crailo zijn echter niet in de berekeningen meegenomen. Aangezien het belang van de indicator ‘oeveren’ beperkt is (voor wandelen 2% en voor fietsen 4%), zullen deze geen grote veranderingen in de uiteindelijke kwaliteit van het gebied teweegbrengen.

Kwaliteit van andere gebieden rondom Hilversum en Bussum

In de omgeving van Hilversum en Bussum behoren het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide tot de gebieden met de hoogste fietskwaliteit. Vergelijkbare gebieden met dezelfde (of hogere) fietskwaliteit zijn te vinden bij de Lage Vuursche en langs het Gooimeer.

Ook voor wandelen hebben beide gebieden een hoge kwaliteit. Er zijn echter in het gebied rondom Hilversum en Bussum meer gebieden met een hoge wandelkwaliteit, zoals opnieuw de Lage Vuursche en het gebied langs het Gooimeer.

5.3 Gebruik recreatie in het natuurgebied: huidige situatie

5.3.1 Inleiding

In deze paragraaf bespreken we de huidige situatie van het recreatieve gebruik in het natuurgebied. Aangezien het Goois Natuurreservaat niet beschikt over recente bezoekcijfers van haar terreinen, maken we een schatting van het recreatief gebruik ervan. Daarbij is het noodzakelijk te weten wat in de praktijk de vraag is naar recreatiemogelijkheden in het gebied.

Om inzicht te krijgen in de vraag naar recreatie in het natuurgebied heeft Alterra een *Vraagmodel Dagrecreatie* ontwikkeld, dat de vraag naar dagrecreatieve voorzieningen voorspelt (De Vries & De Bruin 1996). Met behulp van dit vraagmodel schatten we om te beginnen de omvang van verschillende bevolkingsgroepen met specifieke kenmerken voor recreatief gedrag. Deze verschillende groepen recreanten komen aan de orde in 5.3.2. Aan de hand van deze groepen beschrijven we in paragraaf 5.3.3 tot en met 5.3.6 de vraag naar wandelen, fietsen en paardrijden in het Spanderswoud en op de Bussumer- en Westerheide.

5.3.2 Verschillende groepen recreanten

De vraag naar recreatie kan uitgesplitst worden in zes recreatiegroepen. Deze recreatiegroepen zijn gebaseerd op restricties, verschillen in leeftijd, gezinsfase en sociaal-economische status. In deze paragraaf besteden we uitgebreid aandacht aan de verschillende groepen recreanten en de mate waarin zij deelnemen aan de verschillende vormen van recreatie.

De verschillende recreatiegroepen zijn:

- bedrijvigen
- minder draagkrachtigen
- gezinsmensen
- kwieke senioren
- ouderen
- kinderen

Op de volgende pagina's geven we een korte typering van de verschillende recreantgroepen.

Bedrijvigen zijn drukbezette mensen die in de, meestal schaarse, vrije tijd veel verschillende dingen ondernemen. Zij willen graag nieuwe ervaringen opdoen, die passen bij hun manier van leven. Hierbij schuwen ze lichamelijk inspannende activiteiten niet, maar willen wel zorgeloos kunnen genieten. Vooral bruisende stadscentra (en nachtleven), watersportgebieden en natuurlijke omgevingen vindt deze groep vaak aantrekkelijk.

Minder draagkrachtigen doen over het algemeen weinig aan recreatie. Dit wordt veroorzaakt door te hoge reiskosten en transportproblemen, maar ook doordat deze groep zich maar matig voor recreatie interesseert. Men gaat meestal liever de stad in. Alleen omdat het voor de opvoeding van de kinderen belangrijk is, trekken de minder draagkrachtigen er wel eens op uit. Hierbij bezoeken ze relatief vaak aangelegde recreatiegebieden.

Gezinsmensen doen door gezins- en andere sociale verplichtingen minder aan recreatie dan zij zouden willen, maar hun vrijetijdsgedrag is behoorlijk gevarieerd. Een belangrijke voorwaarde om een activiteit te ondernemen, is vaak dat deze geschikt is voor de kinderen. Geschikt kan in dit verband betekenen: leuk en gezond, maar ook leerzaam. Gezinsmensen gaan graag 'lekker naar buiten met de kinderen' in hun directe woonomgeving of een natuurlijke omgeving. Wandelen en fietsen zijn favoriet, trimmen en surfen wordt minder vaak gedaan.

Kwieke senioren klussen graag in en rondom het huis, maar brengen ook veel tijd in de open lucht door, veelal wandelend of fietsend. Hierbij zoeken ze mooie plekjes vaak bewust op; de omgeving is meer dan louter een achtergrond voor de activiteit. Deze groep vindt stadscentra minder aantrekkelijk voor recreatie.

Door ouderdomsverschijnselen nemen ouderen minder vaak deel aan recreatie. Maar de intensiteit van de recreatieactiviteiten die ze wel ondernemen is relatief hoog. Ze hebben weinig behoefte aan nieuwe uitdagingen en maken graag ometjes in de buurt.

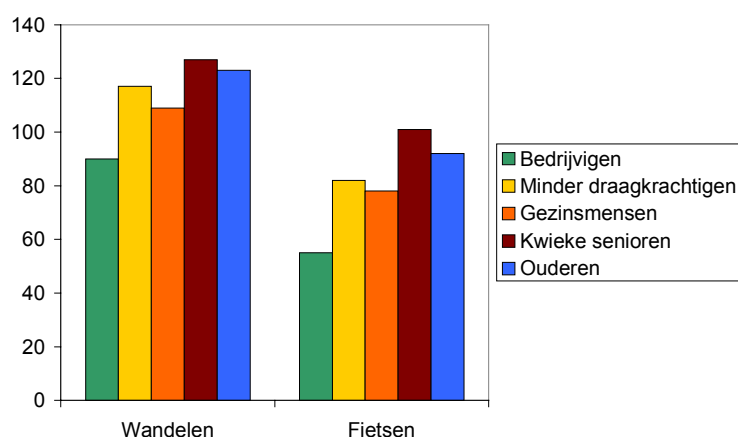
Hoewel kinderen als aparte groep recreanten zijn opgenomen, is deze groep niet helemaal vergelijkbaar met de overige groepen. Het recreatiegedrag van kinderen is namelijk veelal afhankelijk van het recreatiegedrag van andere groepen. De reden waarom deze groep toch is opgenomen, is om recht te doen aan de diversiteit van de bevolkingssamenstelling.

De verschillende groepen recreanten wandelen en fietsen niet allemaal even veel. Ook het aantal keer dat ze deze activiteiten ondernemen is niet gelijk (zie tabel 5.2). Ouderen wandelen en fietsen het minst, maar degenen die wandelen en fietsen doen dat ook zeer vaak. Bij gezinnen is de situatie precies andersom: van alle recreanten wandelen en fietsen zij het meest, maar de frequentie is minder hoog. Alleen de bedrijvigen gaan nog minder vaak wandelen en fietsen.

Tabel 5.2 Deelname (in procenten) aan en frequentie van wandelen en fietsen per recreatiegroep.

Recreatiegroep	Wandelen		Fietsen	
	Deelname (%)	Frequentie per jaar	Deelname (%)	Frequentie per jaar
Bedrijvigen	84	107	71	77
Minder draagkrachtigen	88	133	77	106
Gezinsmensen	95	115	84	93
Kwieke senioren	88	144	81	125
Ouderen	76	162	54	171

In figuur 5.3 zijn de deelnamepercentages en frequenties voor het wandelen en fietsen verder verwerkt. Het deelnamepercentage is hiertoe vermenigvuldigd met de frequentie en gedeeld door 100. De uitkomst voor de vijf onderscheiden groepen zijn in onderstaand staafdiagram weergegeven.

Figuur 5.3 Participatie maal frequentie per recreatiegroep aan de recreatievormen wandelen en fietsen.

Zoals uit figuur 5.3 blijkt, verschilt het recreatiegedrag per recreantgroep. Wandelen en fietsen zijn de populairste vormen van recreatie, vooral onder de kwieke senioren en de ouderen. In de volgende paragrafen gaan we in op de specifieke vraag van recreantgroepen naar verschillende vormen van recreatie: wandelen (5.3.3 en 5.3.4), fietsen (5.3.5) en paardrijden (5.3.6).

5.3.3 Wandelen in het Spanderswoud

Het aantal mensen dat in de huidige situatie wel eens wandelt in het Spanderswoud wordt in deze paragraaf onderverdeeld naar het startpunt van de wandeling. De verschillende mogelijkheden zijn: vanuit de woning, vanaf de parkeerplaats, vanaf een kampeerterrein of vanaf een NS-station.

Vanuit de woning

Recreanten die vanuit hun woning wandelen in het Spanderswoud en op de Fransche Kamphede zijn vooral inwoners van Hilversum-Noordwest (Trompenberg en Nimrodpark) en Bussum ten westen van NS-station Bussum-Zuid (postcode 1406; zie tabel 5.3).

Tabel 5.3 Verdeling (in procenten) naar recreatiegroep in het Spanderswoud vanuit de eigen woning.

Buurt	N	Kinderen	Bedrijvigen	Minder draagkrachtigen	Gezinnen	Kwieke senioren	Ouderen
Trompenberg	1400	0.13	0.22	0.11	0.13	0.25	0.16
Villaparken	1200	0.14	0.16	0.11	0.18	0.25	0.17
Postcode 1406	3314	0.15	0.18	0.10	0.19	0.18	0.20

N = aantal inwoners

Het totaal aantal inwoners van deze gebieden bedraagt circa 6.000. Het aantal kwieke senioren en ouderen is in deze buurten relatief hoog, zodat de kans erg groot is dat er zeer veel gewandeld wordt. Uit figuur 5.3 is namelijk bekend dat mensen uit deze recreatiegroepen het meest wandelen. Dit betekent ook dat de kans groot is dat er relatief veel korte wandelingen van maximaal 1,5 uur worden gemaakt.

Vanaf parkeerplaatsen

De meeste mensen nemen eerst de auto om vervolgens in natuurgebieden te wandelen. Het aantal mensen dat eerst de fiets of het openbaar vervoer kiest is landelijk gezien te verwaarlozen. De parkeerplaatsen zijn meestal het startpunt om rondwandelingen te maken van circa 1,5 uur.

Mensen die in de wijdere omgeving van Hilversum wonen, kunnen met de auto ook gemakkelijk andere wandelgebieden dan het Spanderswoud bereiken. Toch nemen we aan dat mensen bij een gelijk aanbod het bos kiezen dat het dichtst bij ligt. Om erachter te komen hoeveel mensen gebruikmaken van de wandelpaden in het Spanderswoud zijn daarom woongebieden geselecteerd die relatief dicht bij het Spanderswoud liggen. De geselecteerde postcodegebieden die als herkomstgebieden gelden zijn dan: 1216, 1217, 1222, 1241, 1243 en 1244. In deze postcodegebieden wonen circa 37.000 inwoners.

Tabel 5.4 Verdeling (in procenten) naar recreatiegroepen in het Spanderswoud vanaf parkeerplaatsen.

PC	Woonplaats	N	Kinderen	Bedrijvigen	Minder draagkrachtigen	Gezinnen	Kwieke senioren	Ouderen
1216	Hilversum	9020	0.13	0.21	0.10	0.22	0.15	0.19
1217	Hilversum	7863	0.14	0.18	0.10	0.16	0.24	0.18
1222	Hilversum	11601	0.15	0.19	0.11	0.16	0.15	0.23
1241	Hilversum	6450	0.19	0.18	0.10	0.26	0.16	0.11
1243	's-Graveland	1352	0.11	0.22	0.12	0.14	0.15	0.24
1244	Ankeveen	1590	0.16	0.22	0.12	0.22	0.13	0.15

PC = postcode, N = aantal inwoners

Het is opvallend dat er relatief weinig minder draagkrachtigen wonen in deze postcodegebieden. Alle andere recreantgroepen komen wel relatief vaak voor (tabel 5.4). Dit betekent dat de wandeldruk in het Spanderswoud waarschijnlijk ook hoog zal zijn.

Wandelen vanaf kampeerterrein de Fransche Kamp

Het is ook mogelijk dat recreanten kampeerterrein de Fransche Kamp gebruiken als startpunt voor wandelingen. Het kampeerterrein telt 375 standplaatsen (met evenzo veel kampeermiddelen), waarvan circa 15 toeristisch. Van de overige 360 seizoenstandplaatsen zijn er 260 bezet (dat is circa 1000 slaapplaatsen) in het kampeerseizoen dat loopt van maart tot oktober. Hoe vaak deze kampeersers in het Spanderswoud wandelen is onbekend.

Vanuit NS-stations

Tot slot zijn er recreanten die een NS-station gebruiken als startpunt voor wandelingen in het Spanderswoud. Volgens het Goois Natuurreservaat worden er veel NS-wandeltochten in het gebied gemaakt. Precieze aantallen zijn echter niet beschikbaar.

5.3.4 Wandelen op de Bussumer- en Westerheide

Ook voor het aantal mensen dat wel eens wandelt op de Bussumer- en Westerheide maken we een onderscheid naar startpunt van de wandeling.

Vanuit de woning

Recreanten die vanuit hun woning gaan wandelen op de Bussumerheide en de Westerheide zijn vooral inwoners van Hilversum-Noordoost (Plan Noord), Bussum-Oost (Wester- en Oostereng, postcode 1403) en Laren-West (Laren-Rijksweg). In totaal wonen hier circa 17.000 mensen.

Tabel 5.5 Verdeling (in procenten) naar recreatiegroepen op de Bussumer- en Westerheide vanuit de eigen woning voor wandelen.

Buurt	N	Kinderen	Bedrijvigen	Minder draagkrachten	Gezinnen	Kwieke senioren	Ouderen
Plan Noord	7160	0.14	0.19	0.11	0.14	0.15	0.27
PC 1403	9160	0.13	0.18	0.09	0.16	0.20	0.24
Laren-Rijksweg	620	0.18	0.16	0.13	0.25	0.17	0.11

PC = postcode, N = aantal inwoners

Het aandeel kwieke senioren en ouderen in deze gebieden is relatief hoog, wat de kans vergroot dat er zeer veel gewandeld wordt op de Bussumer- en Westerheide (tabel 5.5). Uit figuur 5.3 is bekend dat deze groep recreanten het meest wandelen. Dit betekent ook dat de kans groot is dat er relatief veel korte wandelingen van maximaal 1,5 uur worden gemaakt.

Vanuit parkeerplaatsen

Voor dit gebied gelden dezelfde afwegingen voor de herkomst van wandelaars als bij het Spanderswoud. Op basis daarvan hebben de Bussumerheide en de Westerheide gezamenlijk een bereik van ruim 55.000 inwoners. Daarbij hebben we er rekening mee gehouden dat er veel concurrerende wandelgebieden ten oosten van Bussum liggen, zodat een beperkt aantal postcodes als herkomstgebied geldt. Deze postcodes zijn: 1401 tot en met 1406, 1411, 1412 en 1218.

Tabel 5.6 Verdeling (in procenten) naar recreatiegroepen op de Bussumer- en Westerheide vanaf parkeerplaatsen voor wandelen.

PC	Woonplaats	N	Kinderen	Bedrijvigen	Minder draagkrachtigen	Gezinnen	Kwieke senioren	Ouderen
1401	Bussum	4309	0.20	0.17	0.09	0.24	0.16	0.14
1402	Bussum	9422	0.19	0.20	0.10	0.23	0.12	0.15
1403	Bussum	9160	0.13	0.18	0.09	0.16	0.20	0.24
1404	Bussum	2715	0.11	0.31	0.09	0.16	0.15	0.18
1405	Bussum	2879	0.19	0.18	0.11	0.21	0.18	0.13
1406	Bussum	3314	0.15	0.18	0.10	0.19	0.18	0.20
1411	Naarden	9660	0.16	0.18	0.10	0.21	0.17	0.17
1412	Naarden	7140	0.19	0.18	0.09	0.25	0.16	0.12
1218	Hilversum	5001	0.17	0.19	0.13	0.28	0.13	0.09

PC = postcode, N = aantal inwoners

In deze postcodegebieden wonen ook relatief veel gezinnen. Van deze groep recreanten is bekend dat zij vaak gaan wandelen, maar minder vaak dan de kwieke senioren en ouderen (tabel 5.6).

Tijdens een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de verschillende recreatieve organisaties werd onderschreven dat wandelaars de natuurgebieden rond Hilversum en Bussum (zoals het Spanderswoud, de Hoorneboegsche Heide, het Corversbos en de Zuiderheide) druk bezoeken. Aan de rand van de Westerheide, dicht bij de woonwijken is het over het algemeen drukker met wandelaars dan midden op de hei.

5.3.5 Fietsen

Na wandelen is fietsen voor alle recreantgroepen de meest populaire vorm van recreatie in het natuurgebied. Berekeningen met het model REGEL geven aan dat de potentiële fietsdruk in het gehele gebied rond Hilversum en Bussum groot is, maar dat deze druk ten oosten van Hilversum relatief het hoogst is. Vertegenwoordigers van de verschillende recreatieorganisaties en het Goois Natuurreservaat onderschrijven deze uitkomsten. Fietsers maken graag een rondje via de Bussumer- en Westerheide naar de Zuiderheide. Ook uit de bezoekersaantallen van verschillende restaurantjes langs deze route blijkt dat dit een populair fietsgebied is. Een andere constatering is dat er vooral van plaats naar plaats wordt gefietst. De fietsroutes in het gebied (Spanderswoud, Bussumer- en Westerheide) lopen voornamelijk van noord naar zuid en minder van oost naar west. Ook het woon-werk fietsverkeer tussen Bussum, Laren en Hilversum brengt fietsdrukke met zich mee.

Uit onderzoek komt naar voren (Moerdijk et al. 1999) dat fietsers de kortst mogelijke route kiezen om de stad uit te fietsen als ze een recreatieve fietstocht gaan maken. Dit heeft tot gevolg dat fietsers die in het noorden van een stad wonen, ook in het noordelijke deel buiten de stad gaan fietsen en fietsers die in het zuidelijke deel van een stad wonen, de zuidelijke omgeving van de stad opzoeken.

Uitgaande van een fietstocht van 20 à 25 km (circa 1,5 uur fietsen), zijn het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide in één fietstocht goed te bezoeken, zowel vanuit Hilversum-Noord als Bussum-Zuid en Kortenhoef en Laren. De verbinding

tussen het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide in de huidige situatie is de bestaande Crailose Brug bij Hilversum. Volgens de vertegenwoordigers van de diverse recreatieorganisaties en de beheerder van het Goois Natuurreservaat wordt er veel gebruikgemaakt van deze brug.

De volgende aannamen zijn gebruikt om de postcodegebieden te selecteren die als herkomstgebieden gelden voor het Spanderwoud en de Bussumer- en Westerheide:

- fietsers kiezen de kortste route uit de stad;
- de meerderheid van de fietsers fietst niet langer dan 1,5 uur met een gemiddelde snelheid van 12 km per uur;
- men fietst een tochtje over bestaande fietspaden van het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide.

De postcodegebieden die dan worden geselecteerd liggen op een afstand van 3 km van de natuurbrug. Het aantal inwoners dat bij deze postcodegebieden hoort, bedraagt circa 80.000.

Tabel 5.7 Verdeling (in procenten) naar recreatiegroepen per postcodegebied voor fietsen.

PC	woonplaats	N	Kinderen	Bedrijvigen	Minder draagkrachtigen	Gezinnen	Kwieke Senioren	Ouderen
1401	Bussum	4309	0.20	0.17	0.09	0.24	0.16	0.14
1402	Bussum	9422	0.19	0.20	0.10	0.23	0.12	0.15
1403	Bussum	9160	0.13	0.18	0.09	0.16	0.20	0.24
1404	Bussum	2715	0.11	0.31	0.09	0.16	0.15	0.18
1405	Bussum	2879	0.19	0.18	0.11	0.21	0.18	0.13
1406	Bussum	3314	0.15	0.18	0.10	0.19	0.18	0.20
1211	Hilversum	7063	0.13	0.31	0.10	0.18	0.13	0.14
1217	Hilversum	7863	0.14	0.18	0.10	0.16	0.24	0.18
1218	Hilversum	5001	0.17	0.19	0.13	0.28	0.13	0.09
1221	Hilversum	7559	0.18	0.25	0.11	0.19	0.10	0.16
1222	Hilversum	11601	0.15	0.19	0.11	0.16	0.15	0.23
1223	Hilversum	9992	0.18	0.20	0.11	0.21	0.11	0.19
1243	's-Graveland	1352	0.11	0.22	0.12	0.14	0.15	0.24
1251	Laren	11628	0.14	0.17	0.10	0.21	0.20	0.17

PC = postcode, N = aantal inwoners

Met name de recreantgroepen gezinnen, ouderen en bedrijvigen komen veelvuldig voor (tabel 5.7). Uit figuur 5.3 blijkt dat vooral de ouderen vaak fietsen. De bedrijvigen fietsen in verhouding minder.

5.3.6 Paardrijden

De participatiegraad voor paardrijden ligt voor heel Nederland een stuk lager (6%) dan voor wandelen (74%) en fietsen (68%), maar gezien de sociaal-economische kenmerken van de bewoners in dit gebied mogen we verwachten dat de participatiegraad er hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Het eigen stal- en paardenbezit zal in dit gebied redelijk hoog zijn. In welke gebieden deze mensen vooral gaan paardrijden is niet bekend.

Veel ruitertochten (al dan niet aangespannen) zullen vanuit de drie maneges aan de rand van het natuurgebied starten. In het algemeen rijden ruiters circa twee uur met een paard. Daarmee bereiken ze vooral de Bussumer- en Westerheide en het gebied ten noordwesten van Laren.

5.4 Effect van de natuurbrug op gebruik en beleving van de recreant

In de vorige paragraaf hebben we beschreven wat de verschillende recreatiemogelijkheden in het natuurgebied zijn, hoe de recreanten van het gebied onderverdeeld kunnen worden en welke recreanten en hoeveel ze van deze recreatiemogelijkheden gebruiken. In deze paragraaf bespreken we het effect van de natuurbrug op het gebruik en de beleving van de recreant.

5.4.1 Gebruik van het natuurgebied

Om te beginnen gaan we in op het effect van de natuurbrug op het gebruik van het natuurgebied door de recreant. Dat wil zeggen dat we voorspellen of door de natuurbrug het gebruik van het natuurgebied (recreatiedruk) toe of af zal nemen. Het effect is weer uitgesplitst naar de verschillende recreatievormen.

Wandelen

Uit onderzoek is gebleken dat recreanten gemiddeld ongeveer 1,5 uur wandelen. Met de bestaande bruggen is het niet mogelijk om vanuit Bussum of Hilversum een rondgaande wandeling van 1,5 uur te maken en daarbij zowel het Spanderswoud als de Bussumer- en Westerheide aan te doen. Na de aanleg van een natuurbrug zal deze mogelijkheid er wel zijn. Dit betekent dat het aantal rondgaande wandelingen door de natuurbrug wordt uitgebreid, evenals de variatie tijdens één wandeling, namelijk zowel door bos als over heide.

Deze voordelen van de natuurbrug gelden met name voor recreanten die wandelen vanuit de woning (inwoners van Hilversum-Noord en Bussum-Zuid) en voor wandelaars vanaf het parkeerterrein op de hoek Bussumergrintweg / Spanderslaan. Voor de meeste bewoners vanuit de buurten Laren-Rijksweg en 's-Graveland ligt de natuurbrug niet op loopafstand.

Fietsen

De natuurbrug betekent naast een uitbreiding van de wandelmogelijkheden ook een uitbreiding van de fietsmogelijkheden. De natuurbrug zal een parallelle verbinding vormen met de Crailose Brug en daarmee een aantrekkelijke keuzemogelijkheid creëren; fietsers kunnen kiezen welke brug ze nemen tijdens hun fietsroute.

Door de aanwezigheid van de Crailose Brug bestaat er al een redelijke fietsverbinding tussen beide gebieden. De vertegenwoordigers van de diverse recreatieorganisaties zien het gebruik van de Crailose Brug niet als problematisch.

Paardrijden

De natuurbrug betekent ook een uitbreiding van de routemogelijkheden voor ruiters. Het gaat hierbij vooral om ruiters die gebruiken van doorgaande routes. Om tochtjes te maken ligt de natuurbrug meestal te ver van de maneges in het gebied.

Voor ruteroutes die starten vanaf parkeerplaatsen en eigen stallen is de uitbreiding van rondritten door de natuurbrug wel relevant. Er zijn echter geen gegevens bekend over de frequentie waarmee ruiters parkeerplaatsen als startpunt gebruiken. De natuurbrug is alleen toegankelijk voor ruiters en niet voor ruiters met aangespannen paard.

Recreatiedruk

Er bestaat een kans dat de recreatiedruk zich door de aanleg van de natuurbrug (voor een deel) zal verplaatsen naar Zanderij Crailo en dat het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide juist relatief rustiger worden. Die relatieve rust wordt echter weer tenietgedaan door de verwachting dat de recreatiedruk in het gebied door vergrijzing in de toekomst sterk zal toenemen. Het aandeel kwieke senioren en ouderen is nu al groot, maar zal naar verwachting sterk stijgen in de komende jaren. Juist deze groep recreanten wandelt en fietst veel.

5.4.2 Aandachtspunten voor het recreatief gebruik van de natuurbrug

De vertegenwoordigers van de verschillende recreatieorganisaties (zie bijlage 5) hebben op de bijeenkomst een aantal aandachtspunten genoemd, die betrekking hebben op het recreatief gebruik van het studiegebied in relatie tot de aanleg van de natuurbrug. De belangrijkste zijn de volgende:

- De deelnemers aan de bijeenkomst vinden het moeilijk de plannen voor een natuurbrug te beoordelen, omdat ze de precieze gevolgen van de aanleg van de natuurbrug niet kennen. Als het betekent dat andere routes opgeheven worden of het karakter van het huidige gebied verandert, hebben ze ernstige twijfels. Bovendien zijn er nog andere plannen met het gebied (o.a. uitbreiding mediapark; aanleg infrastructuur) die het moeilijk maken de voor- en nadelen van de natuurbrug tegen elkaar af te wegen.
- Bij de recreatieorganisaties bestonden verschillende meningen over de kansen voor het recreatief gebruik van de natuurbrug. Sommige zagen er een duidelijke verbetering in voor de routemogelijkheden. Andere stelden niet te verwachten dat het huidige recreatiegedrag zal veranderen; men wandelt óf in het Spanderswoud óf op de Bussumer- en Westerheide.
- Een algemeen probleem is dat de paden voor verschillende vormen van recreatie worden gebruikt. Wandelaars, fietsers en ruiters ondervinden hinder van elkaar en moeten op de natuurbrug dus bij voorkeur van elkaar gescheiden worden.
- In de huidige plannen mogen ruiters met aangespannen paard niet over de natuurbrug. Het recreatief gebruik van de natuurbrug zal groter zijn als ruiters met aangespannen paard wel op de natuurbrug worden toegelaten.
- Recreanten houden zich veelal niet aan de regels en gaan bijvoorbeeld van de paden af. Dit kan schadelijk zijn voor de ecologische functie van de natuurbrug.

- De natuurbrug zal in de huidige plannen niet toegankelijk zijn voor honden. Daarom staan sommige wandelaars met een hond negatief tegenover de aanleg ervan. Door de aanleg van de natuurbrug bestaat de kans dat de losloopzone op de heide kleiner wordt, waardoor wandelende hondenbezitters moeten uitwijken naar andere gebieden.
- Het merendeel van de vertegenwoordigers van recreatieorganisaties heeft het gevoel dat ze in een te laat stadium zijn betrokken bij de plannen voor de natuurbrug.

5.4.3 Beleving van het natuurgebied als gevolg van de natuurbrug

Het Spanderswoud is een bosgebied, en de Bussumer- en Westerheide zijn heidegebieden. Deze twee typen landschappen worden door de natuurbrug met elkaar verbonden, waardoor de afwisseling in landschappen tijdens een wandeling, fietstocht of ruitertocht toeneemt. Deze afwisseling wordt nog versterkt door de natuurontwikkeling in Zanderij Crailo met waterpartijen, natuurvriendelijke oevers en graslanden. Uit onderzoek blijkt dat afwisseling hoog scoort bij de recreatieve beleving van recreanten (Reneman et al. 1999). Tevens biedt de route op de brug een aantal aantrekkelijke vergezichten.

De zone rond de natuurbrug is getoetst aan de zeven indicatoren voor wandelen en fietsen (zie paragraaf 5.2.2) uit het bestand *Recreatieve kwaliteit van het landelijk gebied*. Hieruit blijkt dat de kwaliteit van het gebied door de natuurbrug enigszins zal verbeteren. De indicator ‘grondgebruik’ verandert nauwelijks. Door de aanleg van de natuurbrug verdwijnt er bos, maar er komen verspreid liggende bosjes voor terug. De hoeveelheid geluid (in dB(A)) van de spoorlijn zal waarschijnlijk iets afnemen doordat de treinen door een (korte) tunnel rijden op de plaats van de natuurbrug, maar het gebied rond de natuurbrug blijft in de klasse ‘niet stil’. Binnen de modelberekening van de kwaliteit van het gebied zal dat daarom niet tot uiting komen. De hoeveelheid fiets- en wandelmogelijkheden neemt toe. De hoeveelheid reliëf neemt eveneens licht toe. De indicatoren ‘toegankelijkheid van natuurgebieden’ en ‘oevers’ blijven gelijk.

Effect van overige herinrichtingsplannen op de beleving

De toekomstige recreatieve kwaliteit van het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide wordt echter niet alleen bepaald door de natuurbrug, maar ook door andere ruimtelijke ingrepen. Voor de omgeving van de Crailose Brug heeft de gemeente Hilversum een *Masterplan Media Park* opgesteld. De gemeente stelt voor om op het huidige kruispunt met de Naarderweg een ruime rotonde te maken, omgeven door gebouwen tot acht bouwlagen hoog. Een ander onderdeel van dit masterplan is bebouwing aan de westelijke toeleidende wandelroute in het bos aan de Witte Kruijslaan/Doodweg nabij de KPN-toren en Wereldomroep.

De gemeente Hilversum stelt verder voor een vrije busbaan (HOV) aan te leggen langs de Naarderweg, en het mediapark beter te ontsluiten voor het verkeer. Voor die laatste ingreep zijn een tweetal mogelijke wegvarianten in beeld: een verbeterde Naarderweg vanuit de richting A1/Bussum en een aansluiting via de Crailose Brug op een nieuwe weg over de Westerheide langs de Erfgooiersstraat naar de Larense-

weg/A1, aansluitend op de nieuwe rotonde ten westen van de Crailose Brug. Op deze wijze verstedelijkt het zuidelijk deel van Zanderij Crailo. Dit gaat ten koste van de recreatieve kwaliteit, omdat wandelaars en fietsers verstedelijking laag waarderen. De tunnel waar de Naarderweg ter plaatse van de natuurbrug doorheen zal gaan, vormt een apart punt bij de inrichting van de natuurbrug. Deze tunnel zal circa 50 meter lang worden en kan sociaal onveilige situaties opleveren. Dit zal mogelijk meer voor woon-werkverkeer gelden dan voor recreatieverkeer.

5.4.4 Aandachtspunten voor de recreatieve beleving van de natuurbrug

De belangrijkste aandachtspunten uit de bijeenkomst over de natuurbrug in relatie tot het aspect 'beleving' zijn de volgende:

- Als vrij rondlopende runderen op de natuurbrug worden toegestaan kan dit onveilige gevoelens oproepen bij sommige recreanten.
- Er bestaat bij sommige recreatieorganisaties het idee dat door aanleg van de natuurbrug het Spanderswoud van karakter zal veranderen. Nu wordt het gezien als een natuurbos en men vreest dat het een 'voorzieningsbos' zal worden met bijvoorbeeld (meer) horeca, afvalbakken, picknickbanken enzovoort.

5.5 Conclusies en aanbevelingen

In de slotparagraaf van dit hoofdstuk zetten we de belangrijkste conclusies over het effect van de natuurbrug op de recreatie in het omliggende natuurgebied nog eens op een rij. Daarnaast doen we een aantal aanbevelingen met betrekking tot de natuurbrug.

5.5.1 Conclusies

De belangrijkste conclusies van dit hoofdstuk zijn:

- Doordat de natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat in een dichtbevolkt deel van Nederland liggen, is er een grote vraag naar wandelen en fietsen in de steden rondom het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide, zowel vanuit de woning als vanaf parkeerplaatsen. Er zijn geen kwantitatieve gegevens over het recreatieve gebruik van het studiegebied. Uit verschillende bronnen blijkt echter dat de recreatiedruk in het gebied vrij hoog is en dat recreanten het gebied ook als druk ervaren.
- De gemiddelde kwaliteit van het Spanderswoud en de Bussumer- en Westerheide is voldoende tot goed. Voor fietsen scoren deze gebieden gemiddeld een 6 en voor wandelen een 7,5. Naast deze gebieden zijn er voor wandelen meer geschikte mogelijkheden rondom Hilversum en Bussum. Voor fietsen zijn gebieden met eenzelfde kwaliteit (of hoger) te vinden bij het Gooimeer of Lage Vuursche.
- De aanleg van de natuurbrug zal de routhemogelijkheden voor wandelen, fietsen en paardrijden in het gebied vergroten. Hierbij is het van belang dat de natuurbrug goed aansluit op de huidige recreatieve infrastructuur en dat de bestaande mogelijkheden gehandhaafd blijven. Vanuit Hilversum-Noord en Bussum-Zuid

en het parkeerterrein op de hoek Bussumergrintweg / Spanderslaan wordt het mogelijk om in een wandeling van 1,5 uur beide gebieden te bezoeken. De natuurbrug betekent voor fietsers en ruiters een aantrekkelijk alternatief voor de Crailose Brug of de brug bij Bussum-Zuid.

- Voor wandelaars met een hond en ruiters met aangespannen paard ontstaan door de natuurbrug niet meer routemogelijkheden. Door de aanleg van de natuurbrug bestaat de kans dat de losloopzone voor honden op de heide kleiner wordt.
- De belevingswaarde van het gebied zal met een natuurbrug voor wandelen en fietsen en mogelijk ook voor paardrijden enigszins toenemen, omdat het mogelijk wordt in één route verschillende landschapstypen (bos en heide) te beleven, en de brug een aantal aantrekkelijke vergezichten zal bieden.
- Uit de bijeenkomst met vertegenwoordigers van verschillende recreatieorganisaties bleek dat de genodigden zich sterk betrokken voelen bij het gebied. Ze willen dan ook graag in een vroeg stadium betrokken worden bij de plannen voor de natuurbrug en in het algemeen bij (recreatieve) plannen die voor het gebied gemaakt worden.
- De meningen van de deelnemers aan de bijeenkomst over het nut en noodzaak van de natuurbrug verschillen. De deelnemers zien de natuurbrug niet als een ontbrekende schakel in de huidige recreatieve routestructuren. Een positief aspect is dat de natuurbrug een uitbreiding van routes en belevingswaarden vormt (mits de aanleg ervan niet betekent dat bestaande routes verdwijnen). Een negatief aspect is dat de natuurbrug door grote grazers gebruikt zal gaan worden, wat bij sommige recreanten onveilige gevoelens oproept.

Eindconclusie

- *Hoewel het gebruikte model niet erg gevoelig bleek voor het toevoegen van een enkele schakel in het netwerk van fiets- en wandelpaden, is aangetoond dat de natuurbrug de kwaliteit van het gebied voor wandelen, fietsen en paardrijden verbetert.*
- *De expert-inschatting is dat de natuurbrug voor recreatie een uitbreiding van de routemogelijkheden tot gevolg heeft, mits de bestaande routes gehandhaafd blijven. Daarnaast neemt ook de belevingswaarde in het gebied enigszins toe.*
- *Op grond van de reacties tijdens de bijeenkomst met de recreatieorganisaties blijkt dat de vertegenwoordigers daarvan het moeilijk vinden om een oordeel over de natuurbrug te geven, omdat ze de gevolgen van de aanleg van de natuurbrug niet (voldoende) kennen. Als het betekent dat andere routes opgeheven worden of het karakter van het huidige gebied verandert, ontstaan ernstige twijfels. Bovendien zijn er nog andere plannen voor het gebied in ontwikkeling, die een afweging verder bemoeilij-*

ken. De meningen zijn verdeeld over het nut en de noodzaak van een natuurbrug. Sommigen zien kansen om recreatieve routes uit te breiden en de belevingswaarden van het gebied te versterken. Anderen voorzien een knelpunt bij het gezamenlijk gebruik van de natuurbrug door recreanten en grote grazers.

5.5.2 Aanbevelingen

Op basis van deze quick-scan van nut en noodzaak van de natuurbrug voor recreatie zijn de volgende aanbevelingen te doen:

- Het verdient aanbeveling de diverse toekomstige recreatieve gebruikers intensief te betrekken bij de (recreatieve) inrichting van de natuurbrug. Informatie- en voorlichtingsbijeenkomsten lijken hiervoor een onmisbaar instrument om de doelstellingen en kansen en beperkingen van de natuurbrug voor verschillende doelgroepen uiteen te zetten.
- Om inzicht te krijgen in het gebruik van de natuurbrug voor recreatie verdient het aanbeveling het gebruik van de natuurbrug vanaf het begin te monitoren. Met die informatie kan het Goois Natuurreservaat het gebruik en de inrichting van de natuurbrug eventueel bijsturen of aanvullende maatregelen in de omgeving nemen.
- De recreatieve kwaliteit van de natuurbrug wordt weliswaar groter als ook wandelaars met een hond en ruiters met aangespannen paard worden toegelaten, maar dit is niet verenigbaar met het ecologisch functioneren van de brug.
- De paden op de natuurbrug dienen bij voorkeur van elkaar gescheiden te worden, zodat de verschillende recreatievormen geen hinder van elkaar ondervinden.
- De groenvoorziening langs de paden op de natuurbrug moet zodanig vormgegeven worden dat er weinig kans is dat recreanten van de paden afgaan, zodat de ecologische functie van de natuurbrug gewaarborgd blijft.
- Het is zaak om sociaal onveilige situaties in de tunnel onder de natuurbrug (Naarderweg) zo veel mogelijk te voorkomen door goede verlichting aan te brengen.